

НЕ МОЖЕМ ДА БЪДЕМ ПРОСТО АЛТЕРНАТИВА НА ОБРАЗОВАНИЕТО В БЪЛГАРИЯ*

Богдан Богданов

Нов български университет е създаден с указ на Великото народно събрание от 18 септември 1991, но съществува от 1990. Решихме, че няколко месеца преди тази официална дата е времето с тежест, когато можем да направим това тържествено събрание, на което да припомним основните пунктове на нашите постижения. Тъй като НБУ е едно безспорно постижение на българската обществена среда. То не е на някого, то е по нечия инициатива, но е успешно, защото в него се включиха толкова много хора, толкова различни таланти и ние успяхме действително да създадем това, на което лесно се казва "Алтернативна университетска форма", но много трудно се постига.

Скоро НБУ ще има своята акредитация. Надявам се, че оценката, която очакваме, ще бъде достатъчно висока. Не бих могъл да кажа предварително каква е тя, но в последните дни на юни и първите дни на юли тази година ще я знаете. НБУ със своята акредитация ще успее, така да се каже, да пусне своя формален институционален корен в мъчната почва на българското общество. Затова защото действително има трудни неща. Едно такова нещо за осъществяване е и нашият университет. Трудността идва от това, че с алтернативата трябва да покажем на обществото какво означава "отворено общество в действие". Такова нещо е НБУ. Достатъчно оформил се, с достатъчно ясна физиономия и същевременно лесно разпадащ се на своите общности. Ние успяхме да реализираме това, което е било налице неотдавна в средновековния университет. Затова защото "университас" наистина означава общност. Не просто цяла общност, а система от общности, които със своите по-малки цели и със своята динамика на отношенията помежду си фактически правят жизненото цяло, което е залог за пребъждането на университета.

В настоящия момент в НБУ действително имаме система от работещи общности. Не всички са еднакво живи, не всички са достатъчно изявени като субекти в общественото пространство. Във всеки случай силата на НБУ не е в това, че често говорят за него в общественото пространство, а в това, че много често говорят за неговите общности, като дори си позволяват да не ги свързват с НБУ. Аз винаги съм раздвоен дали да се отдам на лошото си чувство, когато видя някой ръководител на департамент да говори за дейността на своя департамент, забравяйки да спомене за НБУ или напротив - да обърна своята емоция към положителната страна, защото живеят организъм на една такава институционална форма, каквато представлява НБУ, е многосубектието, възможността по-малки части от него да придават динамика и да извършват дейности, за които цялото не е способно.

Онова, което ни предстои, е много. Не можем да бъдем просто алтернатива на образованието в България. Не можем постоянно да се гордеем и да подчертаваме, че първи у нас извършихме във висока степен реформите във висшето

* Слово на проф. Богдан Богданов, произнесено на тържественото събрание по повод 10-годишнината от създаването на университета

образование, че сме първите, които имат действително степенно обучение, първите, които развиха кредитната система, създадоха вътрешна и външна мобилност на своите студенти, първите, които действително изградиха вътрешна информационна система, в която тече много повече информация, отколкото в обичайните български университети. Това, което представлява съвременната университетска форма, е в много добър ракурс в НБУ.

Същевременно трябва да станем с по-ясна обществена физиономия като цяло. От друга страна - да развием започнатото - външната мобилност на студентите. Те трябва да имат доверие в нас да започнат тук да намират тези кредити, които да ги откарват в чужбина за известно време и да ги връщат отново при нас в България. Мечтаем за момента, когато ще бъдем канал, по който тече това непрекъсващо информационно отношение между външна и вътрешна среда. Ние сме може би единственият университет в България /вероятно изключението е Американският университет/, който не само има своя философия и стратегия, написани в добри документи, които могат да се четат, а който е и довел своята философия и стратегия до структурно изражение, до определена политика в учебния процес, до мисъл за стандарта на материалната среда, в която живеем, до мисъл за формите, в които протича обучението.

Все още не сме постигнали високата степен на живост в нашето вътрешно общество, нужната критичност на студентите спрямо това, което им се поднася. Същественото е, че в тези десет години от 1990 до днес успяхме да създадем една цялостна университетска форма. В нея има много за правене, но в основните моменти са готови.

Това, което правим, не е завършено, то продължава и ще продължава. Ще зависи от тези, които участват в него. Колкото една институционална форма е способна да привлече енергията на онези, които участват в нея, толкова по-жизнена е тя. Аз съм по природа скептичен, често пъти се отдавам на известен песимизъм, говоря, че този песимизъм е градивен и настоявам на неговата градивност, а и наистина някои неща не могат да се правят по чисто оптимистичен начин, затова защото оптимизмът много често е по-погрешен, отколкото конструктивния песимизъм.

Но от едно съм абсолютно удовлетворен. НБУ вече съществува като структура, връщането назад е невъзможно, построено е това общество, предстоят неговите бъдещи успехи и аз мисля, че ще направим много и в тази форма, която искаме да конструираме днес - да се научим да празнуваме. Отдадени на малки грижи и постигане на близки цели, някак си трябва да използваме големите празници, за да постигаме нужната идентификация. Мисля, че ще успеем.